

e tárgyról írt újabb füzetéből indul ki s jöllehet első sorban az osztrák középiskolákat tartja szem előtt s azokra ajánl reformokat, sok jó dolgot tartalmaz, melyeket részben mi is követünk már. — A 9. füzetben a tanulók nemzetközi levelezését teszik szóvá. *Hammer* saját növendékeivel tett tapasztalatok alapján fejtegeti ennek a Német-, Francia- és Angolországban elterjedt szép szokásnak előnyeit s sajnálja, hogy az Ausztriában olyan nehezen honosul meg, szerinte főleg azért, mert a csekély óraszám mellett sok tanár felesleges megterhelésnek tekinti. Legalább is furcsa, hogy egy francia diáknak levelét egész terjedelmében kinyomatják. — Az «Allgemeiner deutscher Realschulmännerverein» közgyűléséről kiemelendő *Steinbart*-nak «A porosz iskola-reform kiterjesztése egész Németországra» c. előadása. — 10. füzet. «Herbert Spencer, mint nevelő» címmel *Simböck* népszerűen és fejezetenként ismerteti Spencernek a nevelésről írt kis munkáját. — *Czuber* a matematikusoknak III. nemzetközi kongresszusát (Heidelberg, 1904) írja le, ahol Magyarország kilenc taggal volt képviselve; iskolai szempontból legértékesebbek voltak a pædagogiai szakosztály tárgyalásai. — A 11. füzet többek közt közli az osztrák kultuszminisztériumnak 1904. július 14-éről kelt rendeletét, mely a reáliskolai tanulóknak az egyetemre való bocsátását szabályozza. — A 12. füzetben *Reitterer* részletesen számol be a modern német nyelvészek szövetségének (Deutscher Neuphilologen-Verband) f. évi május 25—27. Kölnben megtartott XI. közgyűléséről, amelyen számos, a modern nyelvek tanításával összefüggő fontos kérdést tárgyaltak. A tanulságos tudósításból megtudjuk azt is, hogy a különböző országbeli modern filológusok törekvéseinek kölcsönös támogatására egy nemzetközi bizottságot küldtek ki. — Ezen kívül számos kisebb-nagyobb matematikai értekezéssel találkozunk ebben a folyóiratban. A tanügyi közlemények közt folytatólagosan ismertetik a francia középiskoláknak új tantervét, a szünidei tanfolyamokat Lausanne-ban, Grenoble-ban és Dijon-ban és a porosz középiskolák statisztikáját; Magyarország a budapesti középiskolák statisztikájával, a tanulók turistaságával és középiskolai rendeletekkel van képviselve. *kf.*

★

Monatschrift für höhere Schulen.

E folyóirat ez évi 9. és 10. kettős füzetében dr. *Lehmann* R. a művészi nevelés céljából 1903. év október 9, 10 és 11. napjain Weimarban tartott kongresszus eredményéről számol be. E kongresszuson tartott előadások most egy kötetben összegyűjtve nyomtatásban is megjelentek, mely kötet alapján dr. *Lehmann* a kongresszuson

megállapított, a művészi nevelésre vonatkozó főbb elveket közli. Ezen elvek abban összpontosulnak, hogy a művészet a nép dolgozó rétegének az életörömei egyik főforrásává váljék. Igen érdekes e füzetben előforduló, Kemény Ferenc budapesti főreáliskolai igazgatónak «Der Unterricht in der deutschen Sprache und Literatur in den Mittelschulen Ungarn's» c. cikke. E tanulmányban a cikkíró az 1879-ig érvényben levő és az 1894-iki legújabb tantervből kimutatja, hogy míg a régi tantervben a gimnáziumokban a német nyelv és irodalom tanítására 18, a reáliskolákban 24 óra, az újabb tantervben e tantárgy tanítására a gimnáziumokban 19, a reáliskolákban 25 óra jut, tehát mindkét nemű középiskolákban haladás mutatkozik. Dr. Kemény ezután átmegy ama követelmények ismertetésére, melyeket az érettségi vizsga e két középiskola abiturientseitől követel. E cikknek nemcsak tanügyi, hanem politikai célja is van; nemcsak azt akarja kimutatni, hogy a legújabb tantervünk is mily nagy fontosságot helyez a német nyelv és irodalom tanítására, hanem azt is bizonyítja, hogy hazánkban a német nyelv és kultúra elnyomása a mese világába tartozik.

«Eine gefahr für die Gymnasialphilologie» c. cikkben dr. Ziemer H. kolbergi tanár a *Monathefte*-ben már korábban megjelent cikkekre reflektál, mely cikk a latin és görög klasszikus írók munkáihoz adott preparációkkal és tartalomjegyzékkel ellátott kiadások használatát elítéli. Dr. Ziemer sokban helyesli az említett cikkben foglalt nézeteket és ezért az ily kiadások közül csupán a Teubner- és Freytag-féléket ajánlja, mely kiadások mellett a tanár magyarázata nem válik feleslegessé. Cikkének végén dr. Ziemer még azt is ajánlja, hogy az olvasmányok könnyebb megértése céljából az olvasmányokra vonatkozó preparációk az iskolában végeztessenek. Dr. H. *Hohlfeld*: «Die schriftlichen Arbeiten im französischen» c. cikkben a francia írásbeli dolgozatok metodikáját teszi szóvá. Szerinte leghelyesebben járunk el, ha az alsóbb osztályokban a francia nyelvi írásbeli feladatoknál a tollbamondás (dictée), a középső osztályokban a retroversiók, míg a felsőbb osztályokban a szabad dolgozatok, valamint a francia kérdésekre való feleletek legyenek a tárgyak. A cikkíró óva inti a tanárokat, hogy e tekintetben túlkövetelésektől óvakodjanak. E folyóirat utolsó cikke dr. Stäckel Pál kiel egyetemi tanáré: «Über den Wert und angeblichen Unwert der Mathematik». A szerző egyes filozófusok, minők: Fracastorius, Klampp, Barbeyrac, Kirwan, Monhodo stb. amaz állításai ellen foglal állást, hogy a matematika a szellem általános kiképzését nem segíti elő; ennek ellenében a cikkíró a matematika képző erejét és számos tudományra való gyakorlati alkalmazását mutatja ki. Német programmértekezések, valamint német klasszikai ki-

adások, számos nyelvtan és pædagogiai mûvek bírálata fejezi be e kettős füzet tartalmát.

(11. füzet.) Ebben dr. B. Kübler a berlini egyetemen a római jog rendes tanára «Realschulbildung und juristisches Studium» című értekezésében a főreáliskolát végzett tanítványaira vonatkozó tapasztalatairól referál, mely abban konkludál, hogy az imént említett tanítványainak szorgalmával és a latin nyelvben tett előmenetelével teljesen meg van elégedve, úgy hogy ők a bírói pályára, még a legfelsőbb állásra is bátran bocsáthatók. E folyóirat f. évi 6. számának ismertetésénél foglalkoztunk Kummerow Henrik érdekes cikkével, mely a tanulók házi olvasmányával foglalkozik. Előre volt látható, hogy e tanulmányhoz, tekintve az ügy fontosságát, többen fognak hozzászólni. Most Herold Tivadar foglalkozik a kérdéssel («Was lesen unsere älteren Schüler») és főleg Kummerow abbeli állítását, hogy ifjaink inkább drámákat, mint regényeket olvasnak, vonja kétségbe és ebbeli nézetét statisztikai adatokkal is igazolja. Dr. Horn E. egy alapos tanulmányban az amerikai népiskolák, magasabb fiú- és leányiskolák, a tanítóképző intézetek, valamint az egyetemek szervezetével foglalkozik. Wagner Ernő königsbergi igazgató az e városban létesült ifjúsági csónakázó egyesület működéséről számol be, valamint e sportnak az ifjúság részéről való hathatós felkarolását ajánlja. E füzet végén a szokásos könyvismertetések találhatók.

(12. füzet.) E folyóirat ez év utolsó füzetében dr. Martens L. saját tapasztalatai alapján ama módokat ajánlja, mikép lehet tanítványainkat legcélszerűbben az önállóságra nevelni.

E füzet értekezéseinek sorát dr. Petsch R. würzburgi egyetemi magántanár «Schiller's philosophische Gedichte» c. értekezése zárja be, melyben Schiller «Die Künstler», «Die Poesie des Lebens» és «Die Macht des Gesanges» c. filozófiai költeményeinek magyarázatát adja és abbeli véleményének ad kifejezést, hogy Schiller bölcsészeti költeményeinek tárgyalása egy filozófiai kurzust helyettesít. A füzet végén amaz 1904. évben megjelent német értesítők értekezéseinek ismertetését találjuk, melyekben vagy a művészeti oktatás vagy a zenészetre vonatkozó dolgozatok vannak.

tj.